

Nd. 248. Frumvarp til laga [209. mál]
um Verðlagsráð sjávarútvegsins.

(Lagt fyrir Alþingi á 107. löggjafarþingi 1984.)

I. KAFLI

Skipan Verðlagsráðs og verkefni.

1. gr.

Verðlagsráð sjávarútvegsins annast meginframkvæmd laga þessara. Sjávarútvegsráðherra skipar Verðlagsráð eftir tilnefningu eftirtalinna aðila, þannig:

A. Af hálfu fiskseljenda:

- 2 fulltrúar tilnefndir af Landssambandi íslenskra útvegsmanna.
- 1 fulltrúi tilnefndur af Sjómannasambandi Íslands.
- 1 fulltrúi tilnefndur af Farmanna- og fiskimannasambandi Íslands.

B. Af hálfu fiskkaupenda:

- 1 fulltrúi tilnefndur af Sölusambandi íslenskra fiskframleiðenda.
- 1 fulltrúi tilnefndur af Sjávarafurðadeild S.Í.S.
- 2 fulltrúar tilnefndir af Sölumiðstöð hraðfrystihúsanna.
- 2 fulltrúar tilnefndir af Félagi síldarsaltenda á Norður- og Austurlandi.
- 2 fulltrúar tilnefndir af Félagi síldarsaltenda á Suðvesturlandi.
- 4 fulltrúar tilnefndir af Félagi íslenskra fiskmjölsframleiðenda.

Fulltrúar í Verðlagsráði skulu skipaðir til tveggja ára í senn. Varamenn skulu tilnefndir á sama hátt og taka sæti í Verðlagsráði í forföllum aðalmanna. Verðlagsráð kýs sér formann og ritara til eins árs í senn, annan úr hópi fiskseljenda og hinn úr hópi fiskkaupenda. Skulu þeir ásamt framkvæmdastjóra undirbúa fundi ráðsins.

Heimilt er þeim sem tilnefna eiga fulltrúa samkvæmt þessari grein að skipta um fulltrúa sína í Verðlagsráði, eftir því sem rétt þykir, til þess að sjónarmið þeirra fiskseljenda og fiskkaupenda sem hlut eiga að máli við hverja verðákvörðun komi sem best fram.

Verðlagsráði er heimilt með samþykki ráðherra að ráða sér framkvæmdastjóra og annað starfsfólk er annist dagleg störf eftir því sem þörf krefur.

2. gr.

Við ákvörðun um verð á sjávarafla skal Verðlagsráð skipað 8 fulltrúum, jafnmörgum frá fiskseljendum og fiskkaupendum skv. 1. gr.

3. gr.

Fiskideild. Þegar ákveða skal verð á sjávarafla, öðrum en þeim sem tilgreindur er í 4. og 5. gr., skal Verðlagsráð skipað 4 fulltrúum fiskseljenda samkvæmt 1. gr. og 4 fulltrúum fiskkaupenda, þannig: 1 frá Sölusambandi íslenskra fiskframleiðenda og 1 frá Sjávarafurðadeild S.Í.S. og 2 frá Sölumiðstöð hraðfrystihúsanna.

Þegar ákveða skal verð á lifur og fiskúrgangi úr sjávarafla, öðrum en síld, skal Verðlagsráð skipað 6 fulltrúum; 3 fulltrúum seljenda, þannig:

1 fulltrúi tilnefndur af Landssambandi íslenskra útvegsmanna.

1 fulltrúi tilnefndur sameiginlega af Sjómannasambandi Íslands og Farmanna- og fiskimannasambandi Íslands.

1 fulltrúi tilnefndur sameiginlega af fulltrúum Sölumiðstöðvar hraðfrystihúsanna, Sölusambandi íslenskra fiskframleiðenda og Sjávarafurðadeild S.Í.S. í Verðlagsráði og má hann ekki eiga aðild að kaupum á fiskúrgangi, vera félagsbundinn eða hafa hagsmuna að gæta í samtökum verksmiðja þeirra er tilnefna fulltrúa kaupenda samkvæmt þessari málsgrein;

og 3 fulltrúum kaupenda tilnefndum af Félagi íslenskra fiskmjölsframleiðenda.

Þegar ákveða skal verð á síldarúrgangi skal Verðlagsráð skipað 6 fulltrúum; 3 fulltrúum seljenda, þannig:

1 fulltrúi tilnefndur sameiginlega af Sjómannasambandi Íslands og Farmanna- og fiskimannasambandi Íslands.

1 fulltrúi tilnefndur af Landssambandi íslenskra útvegsmanna.

1 fulltrúi tilnefndur sameiginlega af fulltrúum Félags síldarsaltenda á Norður- og Austurlandi og Félags síldarsaltenda á Suðvesturlandi. Þessi fulltrúi má ekki eiga aðild að kaupum á síldarúrgangi, vera félagsbundinn eða hafa hagsmuna að gæta í samtökum verksmiðja þeirra er tilnefna fulltrúa kaupenda samkvæmt 2. mgr.

og 3 fulltrúum kaupenda tilnefndum af Félagi íslenskra fiskmjölsframleiðenda.

4. gr.

Síldarsöltunardeild. Þegar ákveða skal verð á síld til söltunar skal Verðlagsráð skipað 4 fulltrúum fiskseljenda samkvæmt 1. gr. og 4 fulltrúum fiskkaupenda, þannig: 2 frá Félagi síldarsaltenda á Norður- og Austurlandi og 2 frá Félagi síldarsaltenda á Suðvesturlandi.

5. gr.

Bræðsludeild. Þegar ákveða skal verð á síld og loðnu til bræðslu, svo og öðrum fiski sem veiddur er eingöngu eða að verulegu leyti til bræðslu, skal Verðlagsráð skipað 4 fulltrúum

fiskseljenda samkvæmt 1. gr. og 4 fulltrúum fiskkaupenda tilnefndum af Félagi íslenskra fiskmjölsframleiðenda.

Með reglugerð má ákveða að verðlagning samkvæmt 4. og 5. gr. sé bundin við ákveðið verðlagssvæði.

6. gr.

Aðalverkefni Verðlagsráðs eru:

1. Að ákveða lágmarksverð á öllum tegundum fersks sjávarafla, úrgangsfiski og fiskúr-gangi sem seldur er til vinnslu hér á landi eða selja skal í skip eða annað flutningstæki til útflutnings óunninn, sbr. þó ákvæði 2. mgr. þessarar greinar.
2. Að fylgjast með markaðsverði sjávarafurða á erlendum mörkuðum á hverjum tíma.
3. Að safna gögnum um framleiðslukostnað hinna ýmsu greina veiða og vinnslu, svo og að safna öðrum þeim gögnum sem ákvarðandi kunna að vera um verð á sjávarafla.

Verðlagsráði er heimilt að gefa verðlagningu á tilteknum fisktegundum frjálsa ef sérstaklega stendur á að mati ráðsins enda sé um það einróma samkomulag í ráðinu.

7. gr.

Skylt skal öllum opinberum aðilum, svo sem Fiskifélagi Íslands og Hagstofu Íslands, ásamt útflutningssamtökum fiskframleiðenda, svo og öðrum þeim aðilum, sem hafa með höndum sölu og/eða vinnslu sjávarafurða, að láta Verðlagsráði í té allar upplýsingar er því geta að gagni komið við störf þess og þessir aðilar geta veitt. Samtökum útvegsmanna skal á sama hátt skylt að láta Verðlagsráði í té allar upplýsingar um reksturskostnað fiskiskipa.

II. KAFLI

Um verðákvarðanir Verðlagsráðs.

8. gr.

Verðlagsráð skal við ákvarðanir sínar um lágmarksverð á sjávarafla meðal annars hafa hliðsjón af markaðsverði sjávarafurða á erlendum mörkuðum, svo og framleiðslukostnaði þeirra. Jafnframt skal Verðlagsráð haga verðákvörðunum sínum þannig að þær stuðli að bættri meðferð afla, þ. e. tekið verði mið af gæðum sjávarafla eftir því sem markaðsaðstæður bjóða.

Skal Verðlagsráð leitast við að ná samkomulagi um lágmarksverð fisktegunda. Verðlagsráð kveður sjálf á um verðlagstímabil.

9. gr.

Verðlagsráð skal í störfum sínum vinna að verðákvörðunum svo tímanlega að verðlagning sjávarafla liggja fyrir áður en nýtt verðlagstímabil hefst. Ákveða skal með reglugerð hvenær verðákvörðun skuli liggja fyrir í síðasta lagi.

10. gr.

Nú næst ekki einróma samkomulag í Verðlagsráði um verð í einstökum atriðum eða um verð sjávarafla í heild fyrir tilskilinn tíma og skal þá vísa ágreiningsatriðunum til sérstakrar yfirnefndar með greinargerð um þau atriði sem samkomulag er um. Yfirnefndin skal skipuð fimm mönnum, tveimur tilnefndum af fiskseljendum og skal annar tilnefndur úr hópi fulltrúa L.Í.Ú. — og má hann ekki eiga aðild að fiskkaupum, vera félagsbundinn eða hafa hagsmuna að gæta í samtökum fiskkaupenda þeirra sem tilnefna menn í Verðlagsráð skv. B-lið 1. gr. en hinn úr hópi sjómannafulltrúa, tveimur tilnefndum af þeim aðila, sem ágreiningur er við, og einum oddamanni sem skal vera forstöðumaður Þjóðhagsstofnunar eða fulltrúi hans.

Þannig skipuð fellir yfirnefndin fullnaðarúrskurð um ágreiningsatriði og ræður meiri hluti atkvæða úrslitum.

11. gr.

Ákvarðanir Verðlagsráðs eru bindandi sem lágmarksverð og má enginn selja sjávarafla undir því verði sem ákveðið hefur verið samkvæmt ákvæðum þessara laga.

III. KAFLI

Ýmis ákvæði.

12. gr.

Sjávarútvegsráðherra ákveður verðlagsráðsmönnum þóknun fyrir störf þeirra og greiðist hún úr ríkissjóði ásamt öðrum kostnaði við ráðið og starfsemi þess.

13. gr.

Sjávarútvegsráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara að fengnum tillögum Verðlagsráðs.

14. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum og reglugerðum, sem settar verða samkvæmt þeim, skal farið að hætti opinberra mála og varða brot sektum nema þyngri refsing liggji við samkvæmt öðrum lögum.

Nú tregðast aðili, sem samkvæmt lögum þessum er skylt að gefa Verðlagsráði skýrslu eða upplýsingar, við að láta þær í té og má þá beita dagsektum frá 500 kr. til 5000 kr. þar til hann uppfyllir skyldur sínar.

15. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt falla úr gildi lög nr. 81 23. júlí 1974, sbr. l. 27/1978 og l. 15/1983.

Ákvæði til bráðabirgða I.

Sjávarútvegsráðherra skal skipa í Verðlagsráð eftir tilnefningu aðila samkvæmt ákvæðum laga þessara og komi hin nýja skipan til framkvæmda frá og með 1. mars 1985. Jafnframt falli þá niður umboð þeirra aðila, sem skipaðir voru í Verðlagsráð samkvæmt lögum nr. 81/1974 frá 1. október 1983.

Ákvæði til bráðabirgða II.

Verðlagsráð sjávarútvegsins skal ákveða nýtt lágmarksverð á öllum sjávarafla er gildi fyrir tímabilið 21. nóvember 1984 til 31. ágúst 1985, með heimild til uppsagnar á verðtímabilinu, þó ekki fyrr en frá 1. júní 1985 varðandi almennt fiskverð.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Með bráðabirgðaákvæði laga nr. 1 11. febrúar 1983 um Olíusjóð fiskiskipa, olíugjald o. fl. var kveðið á um að Alþingi skyldi kjósa fjóra menn í nefnd til að endurskoða lög nr. 81/1974 um Verðlagsráð sjávarútvegsins. Jafnframt skyldi sjávarútvegsráðherra skipa í nefndina samkvæmt tilnefningum, fulltrúa sjómanna, útgerðarmanna og fiskvinnslu, auk formanns. Alþingi kaus í nefndina þá Matthías Bjarnason, Marteinn Friðriksson, Garðar Sigurðsson og Sighvat Björgvinsson. Með bréfi sjávarútvegsráðherra dags. 17. maí 1983 var Jón Sigurðsson, forstjóri Þjóðhagsstofnunar, skipaður formaður nefndarinnar. Enn fremur skipaði sjávarútvegsráðherra í nefndina þá Ingólf Stefánsson, tilnefndan af FFSÍ, Kristján Ragnarsson, tilnefndan af LÍÚ, Óskar Vigfússon, tilnefndan af SSÍ og Sigurð Einarsson,

tilnefndan sameiginlega af SÍF, SH og SÍS. Pétur Sigurðsson alþingismaður tók sæti Matthíasar Bjarnasonar í nefndinni þegar í upphafi nefndarstarfsins. Með nefndinni starfaði Bolli Þór Bollason hagfræðingur hjá Þjóðhagsstofnun.

Nefnd þessi lauk störfum í apríl 1984 með samþykkt nefndarálits er gerði ráð fyrir nokkrum breytingum á lögum um Verðlagsráðið. Voru nefndarmenn í meginatriðum sammála um þær breytingartillögur. Frumvarpi þessu, ef að lögum verður, er því ætlað að koma í stað núgildandi laga um Verðlagsráð sjávarútvegsins nr. 81/23. júlí 1974, sbr. l. 27/1978 og l. 15/1983. Frumvarpið er í meginatriðum samhljóða l. 81/1974 en breytingartillögur nefndarinnar hafa verið felldar inn í meginmál laganna og eru þær í stuttu máli eftirfarandi:

1. Fækkun fulltrúa í ráðinu úr 12 í 8.
2. Nýtt lagaákvæði er heimilar Verðlagsráði að gefa verðlagningu á tilteknum fisktegundum frjálsa er sérstaklega stendur á að mati ráðsins enda sé um það einróma samkomulag.
3. Nýtt lagaákvæði er kveður á um að Verðlagsráð skuli haga verðákvörðunum sínum þannig að þær stuðli að bættri meðferð afla þannig að ávallt verði tekið mið af gæðum sjávarafla við verðákvörðanir eftir því sem markaðsaðstæður bjóða.
4. Í lögum verði bætt nýju ákvæði þess efnis að þegar Verðlagsráð vísar ágreiningsatriðum til yfirnefndar skuli fylgja greinargerð um þau atriði sem samkomulag er um.
5. Ákvæði um skipan sérstakra fulltrúa við verðlagningu á rækju, hörpudiski og grásleppuhrognum verði felld niður.

Um 1. gr.

Hér er gert ráð fyrir því að fækkað sé í Verðlagsráði frá því sem nú er til að bæta starfshætti ráðsins og draga úr kostnaði. Með þessari breytingu verða fulltrúar í öllum deildum ráðsins nú 16 talsins í stað 30 áður (í raun 36 áður ef sérstakir fulltrúar við verðlagningu á rækju, hörpudiski og grásleppuhrognum eru taldir með, sbr. C-lið 1. gr. l. 81/1974).

Sú breyting felst í 1. gr. frumvarpsins frá 1. gr. núgildandi laga að niður er felld ákvæði C-liðar 1. mgr. þess efnis að við verðlagningu á rækju, hörpudiski og grásleppuhrognum skuli skipaðir sérstakir fulltrúar. Fyrir þessu eru aðallega fjórar ástæður:

1) Útgerðarhættir hafa breyst talsvert undanfarin ár, t. d. í rækju þar sem vinnslan var afmarkaðri og bundin einstökum svæðum en er nú í dag orðin almennari og er von á enn frekari breytingum í þá átt. Sama má segja um hörpudiskinn, þó svo að vinnslan sé enn nokkuð svæðisbundin þá bendir margt til þess að þetta sé að breytast. Af þessum sökum hefur verið talið að ekki sé lengur ástæða til að kalla til sérstaka fulltrúa við þessa verðlagningu.

2) Með þessari breytingu fækkar aðilum í Verðlagsráði en það er talið æskilegt til að bæta starfshætti þess og draga úr kostnaði, sbr. að framan.

3) Í 2. mgr. 6. gr. frv. er gert ráð fyrir því að Verðlagsráði sé heimilt að gefa verðlagningu á tilteknum fisktegundum frjálsa ef sérstaklega stendur á að mati ráðsins.

4) Þá má benda á það að fulltrúar þeirra hagsmunaaðila sem sæti eiga í ráðinu skv. A- og B-lið 1. gr. núgildandi laga um Verðlagsráð sjávarútvegsins telja sig fara með umboð fyrir þessar greinar veiða og vinnslu eins og aðrar.

Um 2. gr.

Hér er einungis gert ráð fyrir þeirri breytingu að fulltrúum í Verðlagsráði fækki úr 12 í 8, sbr. 1. gr.

Um 3. gr.

Grein þessi er efnislega samhljóða 3. gr. núgildandi laga að því undanskildu að breyting hefur orðið á fjölda fulltrúa í ráðinu.

Um 4. gr.

Óbreytt að öðru leyti en því að fulltrúum hefur fækkað.

Um 5. gr.

Þessi grein er efnislega samhljóða 8. gr. laga 81/1974 að því undanskildu að fulltrúum hefur fækkað og nú tilnefnir Félag íslenskra fiskmjölsframleiðenda alla fulltrúa af hálfu fiskkaupenda.

Um 6. gr.

Í 2. mgr. 6. gr. frv. er nýmæli en þar er gert ráð fyrir því að Verðlagsráði sé heimilt að gefa verðlagningu á tilteknum fisktegundum frjálsa ef sérstaklega stendur á að mati ráðsins enda sé um það einróma samkomulag í ráðinu. Í núgildandi lögum um Verðlagsráðið er ráðinu hins vegar skylt að ákveða verð á öllum sjávarafli, án undantekningar. Það var álit nefndarinnar sem endurskoðaði löggin að heimila þyrfti þetta í lögnum en slík ákvörðun um að gefa verðlagningu frjálsa yrði ekki tekin nema með samkomulagi allra aðila í ráðinu. Verði ágreiningur um þetta atriði er ekki heimilt að vísa honum til yfirnefndar.

Um 7. gr.

Greinin er orðrétt eins og 7. gr. l. 81/1974.

Um 8. gr.

Hér er að finna nýmæli þess efnis að Verðlagsráð hagi verðákvörðunum sínum þannig að þær stuðli að bættri meðferð afla. Þetta hefur í raun verið gert en nefndin var sammála um það að leggja ætti enn ríkari áherslu á gæði hráefnis við verðlagningu en áður.

Um 9. gr.

Greinin er orðrétt eins og 9. gr. l. 81/1974.

Um 10. gr.

Greinin er orðrétt eins og 10. gr. l. 81/1974.

Um 11. gr.

Grein þessi er óbreytt.

Um 12. gr.

Grein þessi er óbreytt.

Um 13. gr.

Parfnast ekki skýringa.

Um 14. gr.

Parfnast ekki skýringa.

Um 15. gr.

Parfnast ekki skýringa.